

Gemeenteraad Aa en Hunze

Onderwerp	:	Motie Gemeentelijke voorbereiding op moeilijke tijden	Gieten , 28 januari 2025
No.	:	2025-001271	Uw brief van : 16 januari 2025
Bijlagen	:	-	Uw kenmerk :
		Behandeld door : J. Panneman	
		Telefoonnummer : 0592-267777	

Geachte leden van de raad,

Tijdens de raadsvergadering op 16 januari jl. is door de fractie van D66 een motie ingediend met als titel “gemeentelijke voorbereiding op moeilijke tijden.” Het college heeft deze overgenomen. Deze brief is de inhoudelijke reactie van ons college op de motie.

Bredere context

Onze maatschappij verandert, net als de wereld om ons heen. Deze veranderingen vragen om extra inspanning en versterking van ons stelsel voor crisisbeheersing. Hoewel het thema niet nieuw is, is de urgentie wel sterk toegenomen. Door onder meer geopolitieke (militaire en hybride) dreigingen en de effecten van klimaatverandering wordt een scenario van grootschalige en/of langdurige ontwrichting steeds realistischer. Onder regie van de Rijksoverheid, in samenwerking met de veiligheidsregio's, hulpdiensten en andere structuren, wordt op verschillende thema's gewerkt aan een doeltreffende aanpak.

Landelijke Agenda Crisisbeheersing

De voorbereidingen zijn onder regie van het Rijk in een stroomversnelling gekomen. In juni is bijvoorbeeld de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029 vastgesteld. Deze is als bijlage toegevoegd. Deze agenda vertaalt de voorbereiding en plannen op risico's en dreigingen naar de praktijk. Dit vereist bewuste keuzes van de Rijksoverheid, bijvoorbeeld op het gebied van mensen en middelen, zodat Nederland in de toekomst beter voorbereid is op grote uitdagingen en de samenleving hierin een grotere rol kan spelen.

Landelijk Crisisplan Militaire Dreigingen

Dit plan is een overkoepelend en kaderstellend bestuurlijk plan dat geldt als uitgangspunt voor nader uitgewerkte separate operationele plannen en draaiboeken voor militaire en civiele inspanningen. Het beschrijft rollen, taken, verantwoordelijkheden, juridische kaders, besluitvormingsprocedures, strategische uitgangspunten, (samenwerkings-) afspraken etc. Momenteel wordt landelijk gewerkt aan een planning voor het verdere proces. De verwachting is dat dit in de tweede helft van 2025 op de agenda van het Veiligheidsberaad zal staan.

Versterken maatschappelijke weerbaarheid

De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de Rijksoverheid. Echter, voor een veilige en weerbare samenleving is de inzet van iedereen nodig: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers. Op vrijdag 6 december 2024 heeft het kabinet de gezamenlijke aanpak om de weerbaarheid te verhogen beschreven in een openbare brief aan de Tweede Kamer. Deze brief, samen met twee aanvullende documenten (het dreigingsbeeld en een uitwerking van de weerbaarheidsopgave), treft u als bijlage aan. De scenario's waarop we ons voorbereiden, richten zich op militaire en hybride dreigingen. Dit kan onder meer grootschalige en langdurige verstoringen omvatten, zoals stroomuitval, digitale aanvallen en logistieke uitdagingen. Er is geen sprake van voorbereiding op een oorlog op Nederlands grondgebied, aangezien dit momenteel niet als een realistisch scenario wordt beschouwd. De voorbereidingen zijn wel gebaseerd op de situatie waarin artikel 5 van de NAVO van kracht wordt. Dit betekent dat Nederlandse militairen kunnen worden ingezet in NAVO-verband en dat Nederland een cruciale rol speelt als doorvoerland voor troepen en materieel.

De ervaring leert dat veel inwoners bij een calamiteit flexibel zijn en dat steeds meer mensen beter voorbereid en weerbaarder worden. Toch kan deze weerbaarheid verder worden versterkt. De minister van Justitie en Veiligheid heeft op 6 december jl. alle burgemeesters opgeroepen om in hun gemeente actief met het thema weerbaarheid aan de slag te gaan. Het versterken van weerbaarheid is een relatief nieuwe taak en rol voor gemeenten. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is hierover gesprekspartner op Rijksniveau en zet zich in om hiervoor de benodigde mensen en middelen vrij te maken.

Er ligt al een solide basis, en er zijn hulpmiddelen beschikbaar, zoals een video en een gesprekstool. Daarnaast start in 2025 een informatiecampagne. Binnen het bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe is inmiddels een bestuurlijke opdracht gegeven – en al opgepakt – om de oproep van de minister verder uit te werken. Een gezamenlijke, afgestemde aanpak ligt in Drenthe voor de hand.

Veiligheidsregio Drenthe

Naast bovenstaande beschikken we voor rampen en incidenten over een staande crisisorganisatie. Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's stelt de VRD een beleidsplan vast, dat ter consultatie aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Dit plan bevat onder meer een beschrijving van de beoogde operationele prestaties van de diensten en organisaties binnen de veiligheidsregio, evenals die van de politie en gemeenten in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Voor de gemeente gaat het specifiek om Bevolkingszorg, de Nafase en de Herstelfase.

Samenvattend

Er wordt hard gewerkt aan de voorbereiding om de opgaven het hoofd te kunnen bieden. Dit ligt vooral op het niveau van Rijk en de veiligheidsregio's. De rol van de gemeenten beperkt zich tot de reguliere taken en de wettelijke rol bij crises en incidenten. Nieuw is het verzoek aan de burgemeesters om een rol te spelen bij het vergroten van de weerbaarheid.

Vragen uit de motie

In de motie zijn een aantal vragen gesteld, die we hieronder beantwoorden.

❖ *Hebben wij na cyberaanvallen, hacken of stroomuitval nog de beschikking over noodzakelijke bestanden?*

De gemeente Aa en Hunze zorgt voor een robuuste organisatie op het gebied van informatiebeveiliging en gebouwbeheer. Hiervoor zijn diverse maatregelen genomen, die we continue actualiseren op basis van nieuwe wettelijke normen, technische ontwikkelingen en nieuwsfeiten.

Concreet bereidt de gemeente zich op incidenten voor met onderstaande maatregelen:

Beleid & procedures

- Strategisch informatiebeleid
- Mobile Device Management-beleid
- Wachtwoorden- en authenticatiebeleid
- Technische beveiligingsmaatregelen conform de norm Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- Cybercrisisplan
- Risicoanalyse van welke applicaties en bestanden noodzakelijk zijn voor de continuering van taken en dienstverlening richting inwoners en het Rijk
- Back-ups van bestanden en applicaties
- Periodiek overleg medewerkers ICT en medewerkers Informatiebeveiliging & Privacy
- Noodaggregaat elektriciteit
- Brandmeldinstallatie

Bewustwording & training

- iBewustzijn-training als onderdeel van het inwerkprogramma en doorlopend te volgen
- Periodieke cybercrisis-oefening
- Periodieke phishing-test

Samenwerking

- Aa en Hunze is aangesloten bij de landelijke Informatiebeveiligingsdienst voor updates over kwetsbaarheden in applicaties
- Contract met externe partij met expertise op gebied van cyber security en digitaal forensisch onderzoek

❖ ***Wat zijn in bijzondere omstandigheden de verantwoordelijkheden en zeggenschappen van de raad en de burgemeester?***

In geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de burgemeester op grond van de gemeentewet bevoegd alle (nood)bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht.

De burgemeester kan in een dergelijke situatie algemeen verbindende voorschriften geven die ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig zijn. Deze voorschriften, vastgelegd in een noodverordening, worden bekend gemaakt bekend op een door hem te bepalen wijze. De burgemeester brengt deze voorschriften zo spoedig mogelijk ter kennis van de gemeenteraad.

Bij incidenten waarbij meerdere gemeenten (en dus meerdere burgemeesters) betrokken zijn, ligt de coördinatie bij de voorzitter van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD), de burgemeester van Assen.

Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's stelt de VRD een beleidsplan vast, dat ter consultatie aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Dit plan bevat onder meer een beschrijving van de beoogde operationele prestaties van de diensten en organisaties binnen de veiligheidsregio, evenals die van de politie en gemeenten in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

❖ ***Is er een opkomstplicht voor raad en personeel?***

Nee. Er is wel een bedrijfscontinuïteitsplan waarin de belangrijkste bedrijfsprocessen en activiteiten en mogelijke knelpunten op teamniveau zijn beschreven. Aangegeven is welke maatregelen zijn getroffen om de continuïteit van de bedrijfsvoering op deze processen en activiteiten te garanderen. Daarnaast is er voor een aantal crisisfuncties een piketfunctionaris aangesteld.

❖ ***Is er een samenhangend noodplan?***

Bij de bestrijding van een calamiteit heeft iedere operationele dienst en de gemeente een vastgelegde taak. Voor de gemeente gaat het om Bevolkingszorg, Nafase en Herstelfase. Voor ieder onderdeel is een gemeentelijk draaiboek opgesteld.

❖ ***Hoe heeft het Rijk deze zaken na het wegvallen van de Bescherming Bevolking (BB) georganiseerd?***

Het rijk heeft in de Wet op de Veiligheidsregio's vastgelegd waar de taken en bevoegdheden liggen. Daarnaast geeft de gemeentewet de burgemeester een aantal (nood)bevoegdheden.

❖ ***Zijn er plannen voor noodopvang, verzamelposten gewonden, medische zorg en plunderpreventie?***

Voor noodopvang is een overzicht van opvanglocaties beschikbaar. Ondersteuning bij de opvang, het inrichten van verzamelposten en medische zorg wordt daarbij gegeven door o.a. het Rode Kruis en de GHOR. Plunderpreventie zal in de driehoek burgemeester, politie en openbaar ministerie worden vastgesteld.

❖ ***Hebben wij noodvoorraden voor brandstof, ziekenzorg en verbandmiddelen ter beschikking?***

Wij hebben zelf geen noodvoorraden voor ziekenzorg en verbandmiddelen. Voor de gezondheidszorg is de GHOR namens de gemeente verantwoordelijk. Daarnaast heeft het Rode Kruis de nodige voorraden in huis.

Als gemeente hebben wij geen noodvoorraad brandstof ter beschikking.

❖ ***Zijn er afspraken in deze met apothekers, doktoren e.d.?***

Voor de gezondheidszorg is de GHOR namens de gemeente verantwoordelijk. Daar worden de afspraken mee gemaakt.

❖ ***Hebben wij een beeld welke personen of beroepen van cruciaal belang kunnen zijn?***

Ja, vanuit het NCTV is een overzicht van cruciale processen opgesteld. Deze is ook tijdens de coronacrisis gebruikt.

❖ ***Kunnen wij voertuigen of zaken vorderen mocht dit nodig zijn en wie doet dat?***

In het kader van het voorkomen van een misdrijf of bij de opsporing van een verdachte mag de politie zaken of voertuigen vorderen. Als de gemeente zaken of voertuigen nodig heeft, kan o.a. bij de Minister van Defensie een beroep op bijstand worden gedaan in de vorm van voertuigen, personeel en materieel.

❖ ***Worden belangrijke infrastructuur en bedrijven beveiligd en door wie?***

Afhankelijk van de dreiging kan beveiliging worden ingeschakeld. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) adviseert hierover. Beveiliging kan door bedrijven zelf worden geregeld, maar ook – na overleg binnen de gezagsdriehoek – door de politie of via het stelsel Bewaken en Beveiligen van de politie. In uiterste gevallen kan ook een beroep worden gedaan op Defensie.

❖ ***Hebben wij nagedacht over voorkoming van sabotageacties op voorzieningen t.b.v. drinkwater, waterzuivering en andere nutsbedrijven?***

Ook hierbij is het dreigingsniveau bepalend. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) adviseert hierover. Beveiliging ter voorkoming van sabotageacties kan door bedrijven zelf worden geregeld, maar ook – na overleg binnen de gezagsdriehoek – door de politie of via het stelsel Bewaken en Beveiligen van de politie. In uiterste gevallen kan ook een beroep worden gedaan op Defensie.

❖ ***Hebben wij in beeld waar in de gemeente mogelijke schuilgelegenheid is?***

In onze gemeente bevinden zich geen locaties die zijn ingericht als (openbare) schuilgelegenheden. Het ministerie van Justitie en Veiligheid stelt zich op het standpunt dat hier tot nu toe geen rol is weggelegd voor de overheid.

Mochten er ontwikkelingen zijn die voor u relevant zijn, dan zullen wij u uiteraard nader informeren.

Met vriendelijke groet

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R.L.H. Schoonderbeek', written in a cursive style.

de heer R.L.H. Schoonderbeek
secretaris

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.W. Hiemstra', written in a cursive style.

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester